

ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 เดือนมกราคม-มีนาคม 2564

การพัฒนาแบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 THE DEVELOPMENT OF SOCIAL MEDIA ONLINE AWARENESS MEASUREMENT LITERACY: ANALYSIS FOR TEACHER'S PRATHOMSUKSA 6

วันที่รับต้นฉบับบทความ: 27 สิงหาคม 2563

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 2 มกราคม 2564

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 29 มกราคม 2564

กิตติศักดิ์ แป้นงาม *

Kittisak Panngam

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างตัวบ่งชี้และแบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 45 คน ได้จากการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยควอไทล์ 2) แบบสอบถามความเห็นโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3) แบบประเมินความเหมาะสมของแบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 4) แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องแบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่ 1 บอกหรืออธิบายแยกแยะข้อเท็จจริง การโน้มน้าว การนำเสนอข่าว ข้อมูลเกินจริง ตัวบ่งชี้ที่ 2 บอกข้อดี ข้อเสียที่มีผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ตัวบ่งชี้ที่ 3 บอกความแตกต่างของภาพตัดต่อและภาพจริง และตัวบ่งชี้ที่ 4

* ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก e-Mail: kittisakit@gmail.com

แยกแยะข้อมูล ข่าวสาร บทความในสื่อออนไลน์ ได้ว่าส่วนไหนเป็นจริงหรือแต่งขึ้น 2) การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพระดับมากทุกด้าน ค่าเฉลี่ย 4.16 ประกอบด้วย ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง และด้านความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ย 4.29, 4.11 และ 3.94 มีค่ามัธยฐานระหว่าง 4.00-5.00 ค่าพิสัยควอไทล์ ระหว่าง 0.00-1.00 และ 3) การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 มีการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.55

คำสำคัญ: สื่อสังคมออนไลน์, การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์, แบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์

ABSTRACT

The purpose of this research were: to create indicators and social media online: analysis awareness measurement literacy for teacher's Prathomsuksa 6 and to verify the quality of the indicator and social media online: analysis awareness measurement literacy for teacher's Prathomsuksa 6. The population for the research were 45 computer's teachers selected by multi stage sampling. The research instrument were: 1) questionnaire by experts on social media online awareness measurement literacy for teacher's Prathomsuksa 6; 2) suitability assessment of social media online awareness measurement literacy for teacher's Prathomsuksa 6; 3) consistency Index assessment; and 4) social media online awareness measurement literacy for teacher's Prathomsuksa 6. The statistics were analyzed data mean, standard deviation, median and interquartile range.

The research results were following: 1) social media online awareness measurement literacy for teacher's Prathomsuksa 6 were first indicator tell or explain, distinguish facts, persuade, present news exaggerated information, second indicator tell the advantages and disadvantages to yourself and others, third indicator tell the difference between the editing and the actual image, and fourth indicator distinguish which online news and articles were real or made up; 2) the quality of the indicator and social media online: analysis awareness measurement literacy for teacher's Prathomsuksa 6

at a high level, mean 4.16, median 4.00-5.00, IR 0.00-1.00; and 3) social media online: analysis awareness measurement literacy for teacher's Prathomsuksa 6 at a high level, mean 3.55.

Keywords: social media online, social media awareness, social media online awareness measurement.

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคสังคมดิจิทัลที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูง และเป็นยุคของข่าวสารที่มีการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งจะมีความรวดเร็วในการสื่อสารอย่างมาก ทำให้ข่าวสารมีผลต่อความคิด ความเชื่อ เจตคติ ความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้รับสารนั้น สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (ออนไลน์, 2556) ได้กล่าวถึงช่องทางสังคมออนไลน์ (social media) ว่าเป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมและเข้าถึงได้ง่ายมากที่สุด อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการสื่อสารข่าวสารผ่านช่องทางสังคมออนไลน์จะทำให้เข้าถึงง่ายและรวดเร็ว นับเป็นประโยชน์ต่อการรับข่าวสาร แต่ก็มีผลเสียหากข่าวสารหรือข้อมูลที่ส่งออกมาสื่อสารเป็นข่าวสารที่ไม่เป็นจริง หรือข่าวปลอม หรือความรู้ที่ผิด จะทำให้ผู้รับข่าวสารรับรู้สิ่งที่ผิดไปด้วย และจะนำความรู้หรือข่าวผิดนั้นไปสื่อสารส่งต่อ เห็นได้ว่าหากผู้รับข่าวสารขาดความรู้ ขาดทักษะการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์จะยิ่งทำให้รับข่าวสารที่ไม่เป็นจริงง่ายขึ้น แต่หากมีความรู้ มีทักษะการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ จะช่วยป้องกันและแยกแยะการรับรู้ข่าวสารนั้น ไม่ตกเป็นเหยื่อหรือเป็นเครื่องมือตามเจตนาของผู้ส่งข่าวสารที่ไม่จริง สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนต้องมีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (ออนไลน์, 2555) มีความเห็นสอดคล้องว่าต้องเสริมสร้างความรู้ให้กับผู้รับสาร ไม่ว่าจะเป็นครูหรือนักเรียนต้องมีความรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ (media literacy) เช่นเดียวกับที่ กิตติมา สุรสนธิ (2553) กล่าวว่า การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่มีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสารจากช่องทางต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างมาก ฉะนั้นการเปิดรับข่าวสารจากสื่อในแต่ละครั้งจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคัดเลือกและกลั่นกรองข้อมูลที่ได้รับมาอย่างชาญฉลาด เลือกรับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตนเท่านั้น

จากที่กล่าวมา ปัจจุบันนี้ข่าวสารมากมายถูกส่งผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ (social media) เป็นจำนวนมาก ในฐานะที่ครูเป็นผู้นำที่จัดการเรียนการสอน จำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนแปลง และต้องเปลี่ยนวิธี

การสอนจากเดิมให้มาเป็นการบูรณาการดิจิทัล ครูควรจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการค้นคว้าโดยมีครูช่วยแนะนำ การจัดการเรียนการสอนควรเรียนรู้ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ การที่ครูจะจัดการเรียนให้กับนักเรียนได้ ครูจำเป็นต้องมีความรู้และสามารถรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้วยเช่นกัน ครูต้องมีความสามารถในการจัดกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการและความสามารถในการทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ เช่นเดียวกับที่ Center for Media Literacy (Online, 2008) ให้แนวคิดว่าการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ครอบคลุมความสามารถและทักษะ 4 ประการ ได้แก่ 1) การเข้าถึง (access) คือเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และสามารถเลือกใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ 2) การวิเคราะห์ (analyze) คือผู้รู้เท่าทันสื่อเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ กระบวนการสื่อสาร เนื้อหา เทคนิคในการโน้มน้าวใจ และพฤติกรรมของผู้รับสาร 3) การประเมินค่า (evaluate) คือความสามารถในการประเมินคุณค่าของเนื้อหา เช่น คุณค่าทางจิตใจ คุณค่าทางด้านศีลธรรม คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม และ 4) การสร้างสรรค์ (create) คือผู้รู้เท่าทันสื่อควรเป็นได้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของครูมีความจำเป็น และสร้างความตระหนักให้เกิดทักษะที่เป็นภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นระดับชั้นที่มีความสำคัญ เพราะนักเรียนเริ่มมีการสะสมความรู้และประสบการณ์ในการเรียนรู้มากพอที่จะนำไปต่อยอดในระดับชั้นที่สูงขึ้น ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงมีความสำคัญในการสร้างการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุผลข้างต้น ครูควรได้รับการพัฒนาส่งเสริมให้มีความรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากการวิเคราะห์เป็นสิ่งที่ครูควรมี หากความสามารถในการวิเคราะห์สื่อสังคมออนไลน์น้อย ไม่สามารถแยกแยะสื่อสังคมออนไลน์ได้ ย่อมตกเป็นเหยื่อของสังคมออนไลน์ได้ ในทางตรงข้าม หากครูมีความสามารถในการบอกหรืออธิบายข้อเท็จจริง สามารถบอกข้อดีข้อเสียที่มีต่อตนเองและผู้อื่น แยกแยะข้อมูลข่าวสาร บทความในสื่อออนไลน์ได้ว่าส่วนไหนเป็นจริงหรือแต่งขึ้น รวมทั้งบอกความแตกต่างของภาพที่นำเสนอผ่านสังคมออนไลน์ได้ว่าเป็นภาพตัดต่อหรือภาพจริง ครูก็จะรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์และไม่ตกเป็นเหยื่อของสื่อสังคมออนไลน์ และนำความรู้ด้านการวิเคราะห์สื่อสังคมออนไลน์นั้นไปถ่ายทอดส่งต่อให้กับนักเรียนให้มีความสามารถรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ได้เช่นกัน ผู้วิจัยจึงได้สร้างตัวบ่งชี้และแบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้น เพื่อตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการวิเคราะห์สื่อสังคมออนไลน์ของครู ซึ่งจะช่วยให้ทราบ

ถึงระดับความสามารถด้านการวิเคราะห์สื่อสังคมออนไลน์ของครู และใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อพัฒนาหรือเตรียมความพร้อมให้ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างตัวชี้วัด และแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานของการวิจัย

1. แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมในระดับมาก
2. ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mix method) ได้แก่ การวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) และการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เก็บข้อมูลจากครูผู้สอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 130 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มหลายขั้นตอน (multi stage sampling) ได้แก่ ครูผู้สอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 45 คน

ขั้นตอนในการวิจัย มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดตัวบ่งชี้และแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีรายละเอียด ดังนี้

1. สังเคราะห์เอกสาร บทความ และงานวิจัย ทั้งในและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการสังคมออนไลน์ การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ และการสร้างแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์

2. กำหนดกรอบตัวบ่งชี้ และแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญในความเห็น ตัวบ่งชี้ และแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) ดังนี้

รอบที่ 1 แบบ Opened End เพื่อสอบถามกรอบกว้าง ๆ ของตัวบ่งชี้ และแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รอบที่ 2 แบบ Rating Scale เพื่อสอบถามความเห็นเกี่ยวกับกรอบตัวบ่งชี้ และแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้จากรอบที่ 1

รอบที่ 3 แบบ Rating Scale เป็นคำถามเดียวกันกับรอบที่ 2 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยัน หรือเปลี่ยนแปลงความเห็น ผลจากการสอบถามในรอบที่ 3 นี้ ผู้เชี่ยวชาญยืนยัน เช่นเดียวกับรอบที่ 2 โดยนำคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range) เป็นรายชื่อคำถาม

4. สรุปผลการวิเคราะห์ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบคุณภาพแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) และการประเมินความเหมาะสม และดัชนีความสอดคล้อง

2. นำแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผ่านการหาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงความสมบูรณ์แล้ว ไปทดสอบภาคสนาม (field tryout) กับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) การตรวจสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (one to one tryout) 2) การตรวจสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (small group tryout) 3) การตรวจสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนาม (field tryout) โดยนำไปทดลองกับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

ขั้นตอนที่ 3 การนำไปใช้ ขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) โดยนำแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชุมเพื่อชี้แจงและสร้างความเข้าใจในการฝึกอบรม และประเมินตนเองก่อนการอบรมด้วยแบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ดำเนินการฝึกอบรมกลุ่มตัวอย่างทุกวันเสาร์ จำนวน 6 ครั้ง ตามระยะเวลาของหัวข้อการฝึกอบรม จนครบ 30 ชั่วโมง

3. หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้วครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองด้วยแบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4. วิเคราะห์ผลการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale)

2. แบบสอบถามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

3. แบบประเมินความเหมาะสมแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

4. แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องไม่น้อยกว่า 0.50

การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. วิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) ด้วยสถิติมัธยฐาน (median) และพิสัยระหว่างควอไทล์ IR (interquartile range)
2. วิเคราะห์การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. วิเคราะห์ความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย

1. ตัวชี้วัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงตัวบ่งชี้และนิยามความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์

ตัวบ่งชี้	นิยาม
1. บอกหรืออธิบายข้อเท็จจริง ข้อเสนอที่เกินจริงของสื่อสังคมออนไลน์	สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงของข่าวและข้อมูลที่ได้รับจากสื่อสังคมออนไลน์
2. บอกข้อดี ข้อเสียที่มีผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น	สามารถบอกหรืออธิบายผลดี ผลเสีย และผลกระทบจากการรับข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อตนเองและผู้อื่น
3. แยกแยะได้ว่าภาพที่เห็นทางสื่อออนไลน์เป็นภาพจริงหรือภาพตัดต่อ	สามารถแยกแยะภาพที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ได้ว่า ภาพใดเป็นจริงหรือตัดต่อ
4. พิจารณาแยกแยะข้อมูล ข่าวสาร บทความในสื่อออนไลน์ได้ว่าส่วนไหนเป็นจริงหรือแต่งขึ้น	สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงที่น่าเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่เกินจริง

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีระดับความเห็นมากและมากที่สุด มีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทุกข้อ มีค่าพิสัยควอไทล์ระหว่าง 0.00-1.00 และมีค่ามัธยฐานระหว่าง 4.00-5.00

3. ผลการประเมินความเหมาะสมแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 มีค่าจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21-0.74 และมีความเชื่อมั่นที่ 0.93

4. ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าภาพรวมมีความสามารถในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.55 ทุกตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.53 ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 3.51 ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 3.55 และตัวบ่งชี้ที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 3.54

อภิปรายผล

1. ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพได้ค่าความเหมาะสม 4.16 ค่าความเชื่อมั่น .84 ซึ่งสอดคล้องกับ กวิสรา ทองดี (2557) ที่ศึกษาระดับการรับรู้เท่าทันสื่อโดยใช้ชุดฝึกอบรมแบบผสมผสานความจริงเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อโฆษณาสำหรับเด็กและเยาวชน ผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีค่าเท่ากับ 4.07 อยู่ในเกณฑ์ดี และตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดโดยหาค่าความตรง ความเที่ยง ความยาก และอำนาจจำแนก ก่อนที่จะนำแบบวัดไปใช้

2. ผลการวัดความสามารถด้านการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.55 เนื่องจากมีการเรียนรู้การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ผ่านการอบรมและเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงส่งผลให้ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความความสามารถด้านการวิเคราะห์การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในระดับมาก สอดคล้องกับ กวิสรา ทองดี (2557) ที่ได้สร้างชุดฝึกอบรมแบบผสมผสานความจริงให้กับเด็กและเยาวชน ได้เรียนรู้แล้ววัดระดับการรับรู้เท่าทันสื่อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีผลการรับรู้เท่าทันสื่อสูงขึ้น และสอดคล้องกับ ณัฐนันท์ ศิริเจริญ (2557) ที่ศึกษาการสื่อสารเพื่อการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศจากสื่ออินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้และทักษะพื้นฐานในดับปานกลาง และสอดคล้องกับ สาริศา จันทรอำพร (2558) ที่ศึกษาภาวะการณปัจจุบันกับการเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในวัยรุ่น พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมการปฐกษาแบบกลุ่มโดยเน้นความจริงมีแนวโน้มที่จะพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

3. ผลการประเมินคุณภาพของแบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ใน

เกณฑ์มาก แสดงถึงแบบวัดมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ได้ เช่นเดียวกับ Kashkouli, Barati and Ansari (2015) ที่กล่าวถึงการพัฒนาแบบวัดว่ามีความสำคัญสูง ควรกำหนดลักษณะเฉพาะของข้อคำถามและลักษณะเฉพาะของแบบวัดก่อนการพัฒนาแบบวัด และ Ezeugbor (2019) ที่ประเมินคุณภาพการสอนโดยการสำรวจนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยไนจีเรีย มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพการสอนผ่านการรับรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยแบบวัดเป็นแบบสอบถาม พบว่าแบบวัดได้รับมาตรฐาน ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงการสื่อสารที่ดีกับนักศึกษาระหว่างการสอน และเสนอแนะว่าในด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยควรใช้กระบวนการตรวจสอบการสอนของผู้สอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรส่งเสริมความรู้การรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับครูในทุกระดับชั้นและทุกรายวิชา
2. ควรนำผลการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์ของครูเป็นข้อมูลในการพัฒนาส่งเสริมให้ครูได้มีการรับรู้ทันสื่อสังคมออนไลน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแบบวัดการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านการวิเคราะห์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. ควรศึกษาการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ด้านพฤติกรรมการณ์การซื้อของผ่านระบบออนไลน์ของครูและนักเรียน

บรรณานุกรม

- กวิสรา ทองดี. (2557). *การพัฒนาระดับการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้ชุดฝึกอบรบแบบผสมความจริงเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อโฆษณาสำหรับเด็กและเยาวชน*. การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการเรียนรู้และสื่อสารมวลชน, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- กิตติมา สุรสนธิ. (2553). *ความรู้ทางการสื่อสาร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐนันท์ ศิริเจริญ. (2557). *การสื่อสารเพื่อการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศจากสื่ออินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สาริศา จันทรอำพร. (2558). *ภาวะการณ์ปัจจุบันกับการเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *เรื่อนำรู้เพื่อผู้บริโภค: รู้เท่าทันสื่อ คืออะไร* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://bcp.nbtc.go.th/th/detail/2017-01-24-23-12-51> [2562, 10 ธันวาคม].
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2555). *ทักษะและเทคนิคขั้นตอนในการรู้เท่าทันสื่อ* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.thaihealth.or.th/Content/20473-ทักษะและเทคนิคขั้นตอนในการรู้เท่าทันสื่อ.html> [2563, 18 มีนาคม].
- Ezeugbor, Carol O. (2019). *Assessment of teaching quality: Survey of university undergraduate students in Nigeria*. Awka, Nigeria: Department of Educational Management and Policy, Nnamdi Azikiwe University.
- Center for Media Literacy. (2008). *Media literacy: A definition and more* (Online). Available: www.medialit.org/media-literacy-definition-and-more [2020, March 11].
- Kashkouli, Z., Barati, H., & Ansari, D. N. (2015). Test-taking strategies and item specifications: Focusing on a high-stake test. *International Journal of Research Studies in Education*, 4, pp. 43-56.